

Коha-ton 2018, Львів

АБІС Коha в Україні



Сергій Дубик
бібліотекар, програміст,
співрозробник Коha



Хороунеуа, Нова Зеландія, 1999 рік

Бібліотечний консорціум Хороунеуа
потребував заміни АБІС:

- застаріла
- модемні з'єднання
- проблема 2000 року



Рішення

- **Перший крок: замовлення розробки під відкритою ліцензією!**



- Це не дивно для Нової Зеландії, де частково до цього часу збереглися відносини, характерні для економіки дарування.
- **Економіка дарування** — це система суспільного устрою, при якому цінні товари і послуги регулярно передаються без будь-яких конкретних домовленостей про негайну або майбутню нагороду (тобто відсутній обмін, немає вимоги „послуга за послугу“).



- **Koḥa** мовою māori означає **дар у відповідь** чи подарунок з очікуванням. Назва поєднала у собі філософію тубільців маорі та концепцію відкритого й вільного програмного забезпечення. Елементи „економіки дарування“ присутні і у сучасному інформаційному суспільстві (відкритий доступ, код, дані, знання...).

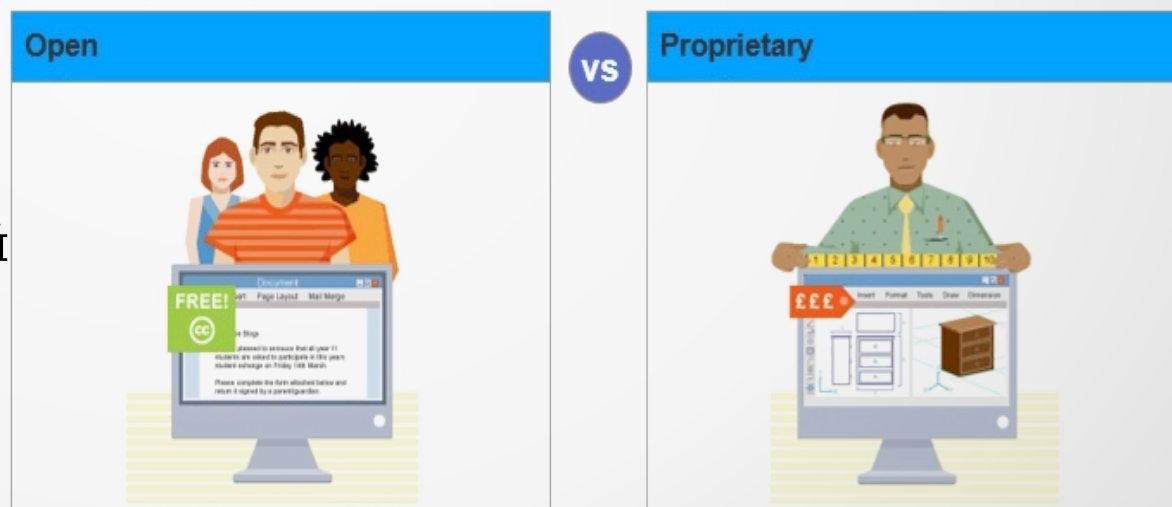
Open Source

- Відкрите джерело дозволило розробці АБІС Коґа вийти у світ.
- Ідея колективної розробки почала працювати.
- Вклад: бібліотекарі, біб-програмісти, гранти, компанії.
- Еволюційний розвиток, додаються першочергово найбільш затребувані можливості.



Труднощі та невдачі

- Не все було легко:
 - спочатку недостатні можливості;
 - деякі вдосконалення не прижилися;
 - навіть веб-інтерфейс відлякував на початку 2000-их.
- Часто Koňa поступалася комерційним коробочним рішенням:
 - немає офіційної підтримки;
 - недостатня підтримка місцевих особливостей біб-справи;
 - немає перекладу, документації;
 - волонтерам-розробникам складно конкурувати у рекламних та піар-заходах з комерційними розробниками.



Невдачі як виклики

- Це все були виклики, знаходився хтось, хто справлявся з ними.
- Зараз:
 - більше 300 розробників;
 - 93 мови;
 - чисельні веб-ресурси та служби навколо розробки та підтримки Koha;
 - спільноти користувачів в кожній країні (обмін досвідом, заходи);
 - бібліотеки на Koha часто надають методичну підтримку;
 - компанії — комерційну підтримку;
 - від 4 тис. до 10 тис. бібліотек використовують АБІС Koha;
 - щорічна міжнародна конференція KohaCon.



Koha в Україні

- 2004 — початок адаптації Koha
- 2006 — перший ЕК на АБІС Koha в НБУ В. Стефаника
- 2007 — завершено переклад українською
- 2007-2008 — доповіді на конференціях (Судак, UAFOSS)
- 2009 — адаптація УКРМАРК-у
- 2011 — початок перекладів для MARC21
- 2016 — українська спільнота користувачів Koha
- 2016 — українські веб-ресурси, демо-сервери
- 2008-2018 — біля 20 бібліотек в Україні використовують Koha



Статус перекладу

- АБІС Koha — великий проект для перекладу
 - 130714 слів — інтерфейсна частина
 - 134281 слів — загальне керівництво
- **Читацький інтерфейс — 100% перекладено**
- Інтерфейс бібліотекаря — 59% (5552 рядки чи 24767 слів)
- Переклад налаштувань — 30%
- Вбудована довідка — 4%
- **UNIMARC-шаблони — 100%**
- MARC21-шаблони — 31%
- **SQL-таблиці — 100%**
- Загальне керівництво по АБІС Koha — переклад не розпочато, однак на укр-вікі доступні часткові переклади
-
- Допоміжні таблиці для перекладу: <http://koha.tntu.edu.ua:8008/translate/>



станом на квітень 2018

Процес адаптації АБІС Коґа для України

- Підтримка української як мови даних
- Переклад українською інтерфейсу, даних, довідки
- Типові налаштування для України
- Підтримка обліку біб-фондів за укр. нормами
- Типові звіти для України
- Вивід біб-запису за ДСТУ ГОСТ 7.1:2006
- Повноцінна підтримка різнорівневих зв'язків (аналітика, томи)
- Інтеграція УДК (класифікаційні записи)
-
- Важливий елемент: включення українських вдосконалень у кодову базу АБІС Коґа.
- Це забезпечить юридичні умови розповсюдження АБІС Коґа (ліцензія GPL вер. 3.0).



Особливості самостійного впровадження Koħa

- АБІС Koħa не рішення в коробці а конструктор з автоматизації.
- Стереотип впровадження АБІС: „робота під ключ від одного вендора“.
- Проміжний етап: електронний каталог на АБІС Koħa чи участь у зведеному.
- Детальний план дозволить економно розпланувати ресурси.
- АБІС Koħa як складова підвищення кваліфікації ІТ-фахівців бібліотеки.
- Консультативна взаємодія з спільнотою користувачів АБІС Koħa.
- Більші бібліотеки допомагають меншим.
- Розділення відповідальності: перехід, технічне та методичне обслуговування, вдосконалення.
- Точкове залучення комерційної підтримки для „вузьких місць“.
- Можливість залучення грантів для впровадження чи вдосконалення Koħa.
- У технічних вузах: студентські дипломні проекти щодо АБІС Koħa, участь у Google Summer.

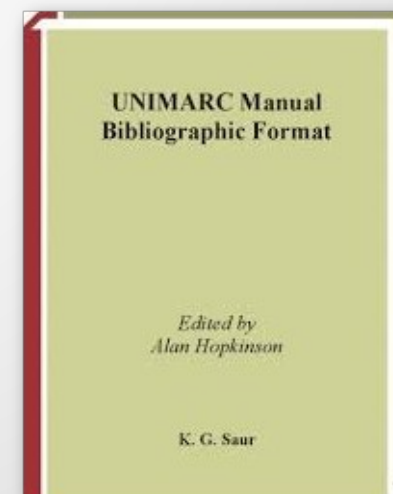
Бібліотека 2.0

- АБІС Коґа підхопила філософію руху Бібліотеки 2.0
- Ведучі напрямки розробки АБІС Коґа:
 - обслуговування читачів наживо та онлайн;
 - розкриття фондів бібліотеки;
 - розвиток інтеграційних засобів (запозичення, обміни, інтерфейси)
- Активне залучення читачів, викладачів, спільнот у роботу бібліотеки.
- Гнучка, постійно оновлювана взаємодія між бібліотекарями та читачами.
- Усі сервіси через веб, мобільний доступ.
- Відкритий доступ до даних, чисельні сервіси.



Коха та УКРМАРК

- Доступні наступні UNIMARC-структури:
 - бібліографічний опис (типовий, книги, періодика, статті, електронні, аудіо, ноти, нормативні, надходження, швидкий опис);
 - авторитетний опис (3 авторських, 5 предметних, уніфікований заголовок).
- Стан перекладу: **100%**
- Стан готовності: потребують оптимізації форм вводу й актуалізації UNIMARC-у
- - Чому важливо?
 - байдуже який стандарт поки бібліотеки не об'єднуються;
 - УКРМАРК — проект національного формату машиночитної каталогізації;
 - підтримується національними, загальнодержавними та обласними бібліотеками;
 - чисельні методичні матеріали й переклади для UNIMARC-форматів.
 - активно розвивається учасниками IFLA.
- <http://unimarc.org.ua> — довідкова БД УКРМАРК-у,
 - описи й приклади для 196 полів й 1949 підполів
 - інтегрується у Коха
- Конвертер в UNIMARC для Коха для запозичень з бібліотек на MARC21.



Об'єднаний каталог

- Біб-записи як відкриті дані.
-
- Сервери: <http://liblab.tntu.edu.ua:7007>
- <http://union-catalog.dynu.net:70>
- Зібрано 1209839 біб-записів у форматі UKPMARK
-
- АБІС-и джерельних біб-записів: УФД/Бібліотека, Aleph, MarcSQL, Irbis, ISIS.
-
- Запозичення через Z39-50/SRU:
 - Сервер1: union-catalog.dynu.net, порт: 2100, вид: SRU, БД: biblios, формат: UNIMARC, кодування: utf8
 - Сервер2: liblab.tntu.edu.ua, порт: 2100, вид: SRU, БД: biblios, формат: UNIMARC, кодування: utf8
-
- Статистика <http://union-catalog.dynu.net/s/>
-
- Варіанти об'єднаного каталогу: загальноукраїнський, регіональний, тематичний.
-
- Твердження про об'єднаний каталог:
 - це простіша задача ніж впровадження Koha
 - поєднує дані з різних бібліотек/АБІС, не вимагаючи переходу на Koha
 - надає дані для запозичення (спільний опис)
 - вимагає уніфікованого опису



Електронний
каталог



Дякую за увагу!

Спільнота користувачів KoHa в Україні,
взаємодопомога,
обмін досвідом на
спільних заходах
та веб-ресурсах — це і є дар у відповідь!



He rau ringa e oti ai
Багато рук завершать роботу